

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет природничих наук

Кафедра лісового та аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гербологія

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність Н4 Лісове господарство

шифр і назва

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та
ветеринарна медицина

шифр і назва

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 10 від 25 червня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Гербологія
Викладач (-і)	Дмитрик Павло Миколайович
Контактний телефон викладача	097-839-74-89
E-mail викладача	pavlo.dmytryk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультування проводиться за розкладом консультацій викладача, який розміщений на інформаційному стенді кафедри
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Для ефективного контролювання забур'яненості лісових насаджень із дотриманням економічних та екологічних регламентів важливого значення набуває навчальна дисципліна «Гербологія». Гербологія – наука, що вивчає біологічні особливості бур'янів; їх класифікацію, поширення, видовий склад та присутність у складі лісових насаджень та агрофітоценозів і розробляє методи регулювання рівня їх присутності та шкодочинності. Вивчаючи дисципліну «Гербологія», здувачі вищої освіти одержать необхідні теоретичні і практичні знання та навички по раціональному використанню гербіцидів з урахуванням ґрунтовокліматичних умов, особливостей лісових порід і бур'янів з метою одержання стійких продуктивних лісових насаджень.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців системи знань і умінь із закономірностей формування бур'янового компоненту лісофітоценозів, взаємовпливів між лісовими культурами і бур'янами та способів їх регулювання для одержання економічно і екологічно обґрунтованої продуктивності вирощуваних рослин. Цілі навчальної дисципліни: - розуміння функціонування фітоценозу, агро- та лісофітоценозу, знання їх складу та структур; - знання системи взаємовідносин між різними видами у фітоценозах і конкурентну здатність рослин; - знання агробіологічної класифікації бур'янів, їх шкодочинності, морфології, біології основних їх видів;	

- розуміння методик обліку та оцінювання потенційної і актуальної забур'яненості; - знання системи комплексних запобіжних та винищувальних заходів проти бур'янів, їх технологічну, господарську та енергетичну ефективність; - знання методик розрахунку екологічної і економічної доцільності заходів контролю бур'янів.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<u>Інтегральна компетентність</u> Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства. <u>Загальні компетентності:</u> ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. <u>Спеціальні (фахові) компетентності:</u> СК 5. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі лісового господарства у широких або мультидисциплінарних контекстах. <u>Результати навчання:</u> РН 3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень РН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання. РН 7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів. РН 9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов; РН 10. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань лісового господарства та дотичних проблем до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. РН 11. Застосовувати сучасні експериментальні та математичні методи, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач лісового та мисливського господарства.	
5. Організація навчання	
Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18
Практичні	12

Самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/ вибіркова
Третій	Н4 Лісове господарство	Другий	Вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Кількість год.	
		лекції	практичні заняття самостійна робота
Тема 1. Вступ. Поняття про гербологію, її розвиток та значення в підготовці фахівців аграрного профілю.		1	4
Тема 2. Поняття про рослинні угруповання.		1	1 4
Тема 3. Склад та структура лісових фітоценозів їх мінливість.		1	1 4
Тема 4. Сегетальна рослинність в агрофітоценозах. Бур'яни – як компонент агрофітоценозу. Поняття про бур'яни та їх шкодочинність. Агробіологічна класифікація бур'янів. / Вивчення основних видів бур'янів, їх насіння та сходів. 1.Агробіологічна Класифікація бур'янів. Ефемери. Ярі ранні та пізні. 2. Озимі, зимуючі та дворічні види. 3. Багаторічні види. Карантинні види. 4. Сходи малорічних. 5.Сходи багаторічних. 6. Насіння малорічних. 7. Насіння багаторічних.		1	1 6
Тема 5. Еколого-біологічні особливості бур'янів./ Аналіз агрокліматичних умов формування агрофітоценозу та побудова фенологічної карти схеми росту і розвитку с.-г. культур		2	1 4
Тема 6. Методи визначення забур'яненості насаджень та її оцінка. Прогноз забур'яненості./ Прогноз з'явлення сходів бур'янів.		1	1 6
Тема 7. Контролювання забур'яненості в агрофітоценозах. Системність заходів контролю забур'яненості ріллі./ Аналіз видового складу бур'янів та визначення агротипів та класу забур'яненості посівів		2	1 4
Тема 8. Заходи та методи регулювання рівня		2	1 6

присутності бур'янів та їх класифікація.				
Тема 9. Запобіжний спосіб контролю наявності бур'янів в агрофітоценозах.		1	1	4
Тема 10. Винищувальний спосіб контролю забур'яненості ріллі. Механічні винищувальні протибур'янові заходи. / Розробка системи механічних заходів контролювання бур'янів		2	1	4
Тема 11. Знищення бур'янів за допомогою хімічних засобів./ Розробка хімічних заходів контролю забур'яненості посівів.		1	1	4
Тема 12. Класифікація гербіцидів.		1	1	4
Тема 13. Фізичні і біологічні засоби знищення бур'янів./ Вивчення біологічних засобів контролю забур'яненості полів		2	1	6
ЗАГАЛЬНА:		18	12	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточний контроль на практичних заняттях – до 50 балів за семестр; поточний контроль на лекціях – до 40 балів за семестр; контроль самостійної роботи – до 10 балів за семестр. Сумарний підсумковий контроль – до 100 балів (сума балів за поточний контроль на практичних і лекційних заняттях та самостійної роботи). Шкала оцінювання: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf			
7. Політика навчальної дисципліни				
<u>Академічна доброчесність</u> дотримується при вивченні дисципліни. Зокрема не допускається списування під час проведення поточних та підсумкових контрольних заходів, самостійного виконання навчальних завдань (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей). Вимагається застосовування посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.				
<u>Відвідування занять</u> є обов'язковим. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю, а з іншої причини – у вигляді співбесіди. Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні негативні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття, до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп. У				

випадку пропуску більше 50 % часу аудиторного навантаження студент не допускається до іспиту.

Неформальна освіта. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється «ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>). Процедура перезарахування здійснюється при співпадінні назви неформальної активності з назвою освітнього компоненту та кількістю кредитів. Для перезарахування кредитів неформальної освіти створюється комісія для прийняття рішення. Результати навчання, які отримані у неформальній освіті, враховуються при оцінюванні самостійної Роботи студентів з відповідних дисциплін.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Косолап М. П. Гербологія / М. П. Косолап, І. П. Максимчук. – К.: Вища школа, 2004. – 363 с.
2. Косолап М.П. Гербологія. – К.: Арістей, 2004. – С. 224-232.
3. Кравченко М. С. Гербологія / М. С. Кравченко, О. М. Царенко. – К.: Либідь, 2002. – 351 с.

Допоміжна

1. Бур'яни та заходи боротьби з ними / Ю. П, Манько, І. В. Веселовський, Л. В. Орел та ін.; ім. К.: Учбово-методичний центр Мінагропрому України, 1998. 240 с.
2. Веселовський І. В., Манько Ю. П., Козубський О. В. Довідник по бур'янах. К.: Урожай, 1993.-208с.
3. Веселовський І. В., Манько Ю. П., Лисенко А. К., Атлас-визначник бур'янів. К.: Урожай, 1988. - 128 с.
4. Довідник з гербології. Навчальний посібник. За ред. І.Д. Примака. Київ: Кондор, 2006
5. Косолап М. П. Гербологія з основами фітоцетології. К.: НАУ, 1999. Ч. 1., 89 с.; Ч.2. 102с.
6. Косолап М.П., Іванюк М.Ф., Примака І.Д, Анісімова А.А., Бабенко А.І. Практикум з гербології. К., 2019. 930 с.
7. Манько Ю. П. Гербологія: Методичні вказівки. К.: НАУ, 1999. 44 с.
8. Методичні вказівки для проведення лабораторно-практичних занять з гербології / М. П. Косолап, С. М. Вигера, Ю. П. Манько та ін. К. НАУ, 2004. 104с.

Інформаційні ресурси

1. <http://biology.org.ua/>
2. http://osvita.ua/school/lessons_summary/biology/
3. <http://school.xvatit.com/index.php?title/>
4. <http://www.osvita.ua.com/bi/>
5. <http://biology.univ.kiev.ua/ua/>
6. <http://www.old.uzhnu.edu.ua/departments/biolog/>
7. http://gdz.biz.ua/load/11_klas/biologija/gdz_biologija_s_v_mezhzherin_ja_o

m_ezhzherina_11_klas/61-1-0-127

8. <https://sites.google.com/site/discovery4uth/d/biologia>

9. <http://aminbiol.com.ua/>

10. http://osvitasvyat.kiev.ua/menu/10_klas/100817_10_klas/biologiy_balan_standart_akadem.pdf

11. <https://www.globalfreelance.ua/ukr/directions/biology.html>

<http://metodportal.net/taxonomy/term/30>

Викладач Дмитрик П.М.,
доцент